

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

JEAN MISCHO

fremsat den 6. juli 1988 *

Høje Domstol.

1. »Erzeugergemeinschaft Goldenes Rheinhessen w.V.« er en statsanerkendt sammenslutning af vinproducenter. Den har opstillet regler for fremstillingen og kvaliteten, som medlemmerne skal overholde ved fremstillingen af vin i de enkelte vinbrug. Sammenslutningen samler medlemmernes vin, behandler vinen med klaringsmidler og søder den i sine egne kældre og transporterer den derefter til et »Weinkellerei« til aftapning.

2. Hovedsagen vedrører spørgsmålet om, hvorvidt en sådan sammenslutning kan anvende benævnelsen »Erzeugerabfüllung« (ordret: aftappet af producenten) på etiketten af sine vine, når hverken forarbejdningen af druerne eller aftapningen af vinen har fundet sted i producentsammenslutningens virksomhed.

3. I medfør af bestemmelserne i artikel 12, stk. 2, litra q), i Rådets forordning nr. 355/79 af 5. februar 1979 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelser og præsentation af vin og druemost¹ kan der til etiketbetegnelsen tilføjes en oplysning om, at aftapningen er foretaget:

— på det vinbrug, hvor de til denne vin anvendte druer er høstet, og hvor vinfremstillingen har fundet sted,

— af en sammenslutning af vinbrug,

— eller på en i det bestemte dyrkningsområde eller i umiddelbar nærhed heraf beliggende virksomhed, som har fremstillet vinen, og hvortil de vinbrug, hvor druerne er høstet, er knyttet gennem en sammenslutning.

4. På den anden side bestemmer artikel 17, stk. 1, litra a), i Kommissionens forordning nr. 997/81 af 26. marts 1981 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost², at for tyske vine og vine med oprindelse i provinsen Bolzano er den benævnelse, der skal anvendes i hvert af de tre ovennævnte tilfælde, »Erzeugerabfüllung«.

5. »Erzeugergemeinschaft Goldenes Rheinhessen« anlagde sag ved Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz med påstand om, at det statueredes, at producentsammenslutningen har ret til at anvende benævnelsen »Erzeugerabfüllung« under de i punkt 2 ovenfor anførte omstændigheder; Oberverwaltungsgericht har forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

* Oversat fra fransk.

1 — EFT L 54 af 5.3.1979, s. 99.

2 — EFT L 106 af 16.4.1981, s. 1.

»Skal artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i Rådets forordning (EØF) nr. 355/79 af 5. februar 1979 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 54, s. 99) fortolkes således, at det ikke er afgørende for spørgsmålet om, hvorvidt en sammenslutning af vinbrug må anvende aftapningsangivelsen 'Erzeugerabfüllung', i hvilken virksomhed aftapningen skete, og vinen blev fremstillet, eller skal den nævnte bestemmelse fortolkes således, at aftapningen og fremstillingen af vinen eller en af disse skal være sket i sammenslutningens virksomhed?»

6. Hele problemet skyldes øjensynlig, at artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i Rådets forordning nr. 355/79 anvender udtrykket »aftapningen er foretaget af en sammenslutning af vinbrug« og således kun refererer til den, der har foretaget aftapningen, mens der i første og tredje led lægges vægt på det sted, hvor aftapningen og vinfremstillingen har fundet sted, nemlig det enkelte vinbrug eller en virksomhed som defineret i tredje led.

7. Må det »modsætningsvis« sluttes, at sammenslutningen af vinbrug ikke er bundet af strenge regler i den henseende? For at forsøge at finde frem til en besvarelse af dette spørgsmål skal jeg først se på den ordrette betydning af de udtryk, der anvendes i de relevante bestemmelser, og derefter på deres formål og opbygning.

8. Det må først konstateres, at det uden tvivl følger af udtrykket »aftapningen er fo-

retaget af en sammenslutning af vinbrug« (»von einem Erzeugerzusammenschluß«, »da parte di un'associazione di aziende viticole«, »by a group of vineyards«, etc.), at aftapningen skal være foregået under sådanne omstændigheder, at den virkelig kan anses for at være foretaget af sammenslutningen. Aftapningen skal derfor foregå under sammenslutningens faktiske ledelse og stadige kontrol og udelukkende på sammenslutningens ansvar.

9. For det andet bør det undersøges, hvilken rækkevidde ordene i artikel 17 i Kommissionens forordning nr. 997/81 har. Som anført foreskriver denne bestemmelse for tyske vine og vine med oprindelse i provinsen Bolzano udelukkende benævnelsen »Erzeugerabfüllung«. Da Kommissionen således ikke har sondret mellem de tre tilfælde, forordning nr. 355/79 omhandler, skal benævnelsen »Erzeugerabfüllung« i hvert af disse tre tilfælde anvendes under faktiske forhold, der i det væsentlige er identiske. Ellers vil køberne blive vildledt.

10. Desuden ligger det i selve ordet »Erzeugerabfüllung«, at »Erzeuger« (producent) og »Abfüller« (aftapper) skal være identiske.

11. Med hensyn til vine fremstillet i andre medlemsstater kan der anvendes forskellige betegnelser, alt efter om vinen er aftappet på det enkelte vinbrug eller af en producentsammenslutning. I sidstnævnte tilfælde er den benævnelse, der skal anvendes for franske og italienske vine »mis en bouteille par les producteurs réunis — imbottigliato

dai produttori riuniti». Formuleringen på græsk kan tilsyneladende oversættes med »mis en bouteille par un groupement de producteurs«. For så vidt angår spanske, italienske og luxembourgske vine kan der også henvises til et kooperativ: »embotellado por la cooperativa« på spansk; imbottigliato della cantina sociale« på italiensk, men »mis en bouteille à la coopérative« når der er tale om luxembourgske vine. Denne sidste formulering, hvor kooperativet betegnes som det sted, hvor aftapningen har fundet sted, kan omvendt fortolkes således, at en aftapning foretaget af kooperativet ikke i alle tilfælde nødvendigvis skal være foretaget i kooperativet, for ville man ellers ikke have anvendt ét og samme udtryk? Tilbage står imidlertid, at benævnelserne på de andre sprog — ligesom formuleringen på tysk og artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i forordning nr. 355/79 — alle forudsætter, at det er producentsammenslutningen eller kooperativet, der foretager aftapningen.

12. En sproglig gennemgang gør det derfor ikke muligt at besvare spørgsmålet endeligt, men tilskynder snarere til at undersøge, om det kan være foreneligt med forordningens formål og opbygning at anse en sammenslutning af vinbrug for at have foretaget aftapningen, selv om det ikke er sammenslutningens eget anlæg, der er blevet benyttet hertil.

13. Formålet med reglerne om anvendelse af en aftapningsangivelse er naturligvis at give forbrugerne korrekte oplysninger og at beskytte dem.

14. Dette fremgår navnlig af artikel 43 i forordning nr. 355/79, som blandt andet bestemmer følgende:

1) Betegnelse og præsentation af de i artikel 1, stk. 3, nævnte produkter, herunder enhver form for reklame, må ikke for så vidt angår de angivelser, der er anført i artikel 2, 12, 27, 28 og 29, kunne føre til forveksling med hensyn til produktets art, oprindelse og sammensætning.

2) Betegnelse og præsentation i reklamer bør være af en sådan karakter, at der ikke gives et fejlagtigt indtryk af det pågældende produkt, særlig ikke for så vidt angår

— ...

— navn eller status for de fysiske eller juridiske personer, eller for en sammenslutning af sådanne personer, der deltager eller som har deltaget i produktionen eller den handelsmæssige distribution af det pågældende produkt.

15. Ønsket om at beskytte forbrugeren og give denne objektive oplysninger går ligeledes som en rød tråd gennem betragtningerne til Kommissionens forordning nr. 997/81 om gennemførelsesbestemmelserne til Rådets forordning nr. 355/79. Fjerde betragtning er således affattet som følger:

»Ved fastsættelsen af de detaljerede regler bør der først og fremmest tages hensyn til... at det tilstræbes at undgå enhver mulighed

for forveksling af de udtryk, der er anført på etiketten, samt at forbrugeren sikres så tydelige og fuldstændige oplysninger som muligt i forbindelse med etiketten;«

16. I sjette betragtning anføres det om visse benævnelser og nærmere oplysninger, der har handelsværdi eller kan bidrage til det udbudte produkts anseelse uden at være absolut nødvendige, at de bør tillades, for så vidt som de er berettigede og *ikke skaber misforståelser med hensyn til produktets kvalitet*. I samme retning kan jeg også nævne niende, ellefte, trettende, fjortende, femtende, toogtyvende, syvogtyvende og otteogtyvende betragtning til forordning nr. 997/81.

17. Den syvogtyvende betragtning er særlig instruktiv. Den er affattet således: »Angivelsen af, at en vin er aftappet på flaske på den vinavlsbedrift, hvor de druer, vinen er fremstillet af, er høstet og forarbejdet, *eller er aftappet under tilsvarende forhold*, giver det indtryk, at alle faser i fremstillingen af den pågældende vin er blevet forestået af den samme fysiske eller juridiske person, således at vinen nyder godt af en vis goodwill hos en del af køberne; de angivelser, der kan anvendes til at give denne oplysning, bør derfor fastsættes nærmere«.

18. Denne betragtning er meget sigende i flere henseender. Den beviser for det første, at Kommissionen, som har affattet den, har den opfattelse, at en vin, som er aftappet af en sammenslutning af vinbrug, for at kunne bære benævnelsen, skal være aftappet under forhold, der svarer til dem, som ville have

foreligget, hvis hele processen havde fundet sted i den enkelte vinavlrs bedrift.

19. Denne betragtning bekræfter dernæst, at angivelsen vedrørende aftapningen skal give indtryk af, at én fysisk eller juridisk person har været ansvarlig for hele processen, hvilket i den tyske faglitteratur angives ved udtrykket »alles in einer Hand«. Det forekommer mig imidlertid, at der bør gøres en undtagelse med hensyn til dyrkningen og høsten af druerne, som vanskeligt kan foretages af en sammenslutning som sådan.

20. Endelig viser denne passage udtrykkeligt, at det resultat, der søges opnået, er at skabe tillid hos forbrugeren, uden tvivl for at få denne til at acceptere en højere pris.

21. Hvis man derfor anser det for at være i overensstemmelse med artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i forordning nr. 355/79, at en sammenslutning af vinbrug, som ikke har foretaget aftapningen under forhold, der i det væsentlige svarer til dem, der foreligger på den enkelte ejendom (jeg vil senere komme ind på problemet vedrørende fremstillingen af vinen), anvender benævnelsen »Erzeugerabfüllung«, vil man herved give sammenslutningen en ikke objektivt begrundet handelsfordel i forhold til de enkelte vinbrug og i forhold til de i tredje led omhandlede virksomheder. Dette ville således indebære en overtrædelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling af Fællesskabets producenter i EØF-Traktatens artikel 40. Denne fortolkning ville også være i strid med reglen om, at når en bestemmelse i den afledte fællesskabsret kan fortolkes på flere måder, bør den fortolkes, der brin-

ger bestemmelsen i overensstemmelse med Traktaten, lægges til grund³.

22. Endelig kan man kun dele Kochs opfattelse⁴, hvorefter vinbrugssammenslutningens ret til at anvende benævnelsen »Erzeugerabfüllung« er resultatet af, at medlemmernes individuelle rettigheder er samlet hos denne. Man kan derfor med rimelighed mene, at sammenslutningen skal overholde de samme betingelser som medlemmerne. Enhver anden løsning ville være det samme som at give sammenslutningen en bedre position på markedet, end de enkelte medlemmer har.

23. Dette er der imidlertid ingen grund til at gøre. Tværtimod fortjener den enkelte producent en favorabel ordning, da han ikke så let kan anskaffe et aftapningsanlæg som en sammenslutning af flere vinbønder.

24. Derfor når jeg til den konklusion, at en *sammenslutning af vinbrug kun kan foretage aftapningen uden for sin virksomhed, såfremt dette også er tilladt for den enkelte vinbonde og på samme vilkår.*

25. Det er bemærkelsesværdigt, at det hverken i teorien⁵ eller af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i princippet udelukkes, at dette i undtagelsestilfælde kan tillades, såfremt visse, meget strenge betingelser er opfyldt.

3 — Jfr. f. eks. dom af 4. december 1986, Kommissionen mod Irland, sag 206/84, Sml. s. 3817, præmis 15.

4 — Dr. Hans-Jörg Koch: *Weinrecht, Kommentar*, under »Abfüllen« nr. 3.3.2.2. og under »Erzeuger«, nr. 5.2., 3. oplag (som er ført ajour til september 1987), Deutscher Fachverlag GmbH Frankfurt am Main.

5 — Koch, op. cit., s. 11.

26. Under forhandlingerne for Domstolen er det ikke blevet bestridt, at benævnelsen »Erzeugerabfüllung« kan anvendes, når producenten foretager aftapningen i sin egen bedrift ved hjælp af et transportabelt anlæg, som bringes derhen. Omvendt mener jeg også, at det må være muligt at transportere vinen til et andetsteds beliggende aftapningsanlæg, såfremt der herved i det væsentlige foreligger de samme garantier som dem, der sikres ved, at aftapningen sker i den enkelte bedrift. Det må frem for alt undgås, at der blandes vin af anden oprindelse i den enkelte producents eller sammenslutnings vine.

27. For det første skal transporten af vinen foretages af ejeren selv eller under hans strenge kontrol og for hans regning.

28. Under aftapningen skal ejeren af aftapningsanlægget — som Kommissionen har understreget — stå i et absolut afhængighedsforhold til ejeren af vinen »Bestand eines absoluten Herrschaftsverhältnisses«. Hele processen skal foregå alene på ejerens ansvar, under hans ledelse og stadige kontrol og ved hjælp af hans personale.

29. Desuden må vinen ikke i mellemtiden oplagres i det lejede anlæg (Zwischenlagerung), og efter aftapningen skal vinen under tilsyn af en ansvarlig person fra sammenslutningen bringes tilbage til sammenslutningens egne kældre for at blive oplagret og solgt dér. Aftapningen må i intet tilfælde foretages af en virksomhed, som har fået eneretten til at købe og afsætte de pågældende vine. Kun under disse betingelser kan man

stadig tale om, at aftapningen er foretaget af sammenslutningen. Hvis en af disse betingelser ikke var opfyldt, er der tale om aftapning som lønarbejde, og i overensstemmelse med artikel 4, stk. 5, tredje afsnit, i forordning nr. 997/81 kan der da på flasken kun anføres »aftappet for... af...«.

30. Jeg skal nu behandle det andet problem, som er rejst af Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz. Den tyske ret har også spurgt om, hvorvidt forarbejdningen af druerne til vin skal være foretaget i sammenslutningens virksomhed. Det drejer sig altså ikke om, hvorvidt en sådan proces, som er foregået i »Erzeugergemeinschaft Goldenes Rheinhessens« virksomhed, er en del af vinfremstillingen; oplysningerne i sagen er i øvrigt utilstrækkelige til, at jeg kan tage stilling hertil. Selv i den form, hvori det er stillet, rejser spørgsmålet om, hvor vinfremstillingen skal foregå, imidlertid problemer, som det er vanskeligt at afgøre under en præjudiciel sag.

31. Ganske vist har Land Rheinland-Pfalz og Kommissionen fremsat vægtige argumenter til støtte for, at vinfremstillingens skal finde sted i vinbrugssammenslutningens virksomhed.

32. På den anden side kan det imidlertid ikke helt udelukkes, at Rådet (i artikel 12, stk. 2, litra q), andet led) har undladt at nævne det sted, hvor vinfremstillingen og aftapningen skal foregå, fordi det både har villet »tage højde for« det tilfælde, hvor vinfremstillingen sker på sammenslutningens anlæg, og det tilfælde, hvor vinen fremstilles af de enkelte vinbønder, således at sammenslutningen kun skal foretage aftapningen (f. eks. hvis vinbønderne kun danner en sammenslutning, for at de alle kan benytte et aftapningsanlæg, som en af dem råder over).

33. Et argument til støtte for denne fortolkning kan udledes af affattelsen af den franske og den italienske version af forordning nr. 997/81, nemlig »mise en bouteille par les producteurs réunis«, da ordet »producteur« i denne sammenhæng helt klart går på vinproducenterne og ikke på drueproducenterne.

34. Da jeg ikke har kunnet undersøge dette spørgsmål grundigt under nærværende sag, skal jeg undlade at udtale mig om, hvor vinfremstillingen skal foregå. Dette bør ikke give anledning til problemer, da den besvarelse af Oberverwaltungsgerichts spørgsmål, jeg vil foreslå, hvis mit forslag i det væsentlige bliver fulgt af Domstolen, vil sætte den nationale ret i stand til at afgøre den verserende sag.

35. Jeg foreslår følgende besvarelse:

»Artikel 12, stk. 2, litra q), andet led, i Rådets forordning nr. 355/79 skal fortolkes således, at benævnelsen 'Erzeugerabfüllung' kun kan anvendes af en sammenslutning af vinbrug, som har foretaget aftapningen af sin vin i en anden virksomhed end sin egen, såfremt hele processen udelukkende foregår på sammenslutningens ansvar, under dens stadige ledelse og strenge kontrol og ved dens eget personale, og der ikke finder nogen oplagring sted efter aftapningen, men de fyldte flasker bringes tilbage til sammenslutningens vinkældre for dér at blive oplagret og solgt til andre end aftapningsanlæggets ejer, samt såfremt transporten begge veje sker under sammenslutningens tilsyn og på dennes bekostning.«